

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1923 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om sänkning av åldersgränserna för politisk och kommunal rösträtt.

I en i andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 85, har herr *Spångberg m. fl.* hemställt, »att riksdagen såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling måtte besluta, att paragraferna 6 och 16 i riksdagsordningen skola erhålla nedanstående ändrade lydelse.

§ 6.

9) Valrätt vid elektorsval tillkommer envar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad från och med kalenderåret näst efter det, varunder han uppnått tjuuguett års ålder.

§ 16.

Valrätt tillkommer envar man och kvinna, som är svensk undersäte och senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuuguett års ålder.

I en annan i andra kammaren väckt, likaledes till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 86, hava samma motionärer hemställt,

»att riksdagen måtte besluta, att nedanstående förordningar skola erhålla följande ändrade lydelse:

Kungl. förordning om kommunalstyrelse på landet.

§ 8.

Rättighet att deltaga i kommunalstämmas överläggningar och beslut tillkommer envar inom kommunen mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk undersåte samt senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuguettt års ålder.

Kungl. förordning om kommunalstyrelse i stad.

§ 9.

Rättighet att vid allmän rådstuga deltaga i överläggningar och beslut i alla de staden rörande angelägenheter, vilka icke enligt rikets grundlagar eller särskilda författningar äro vissa klasser av stadens medlemmar förbehållna, tillkommer envar inom kommunen mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk undersåte samt senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuguettt års ålder.

Kungl. förordning om kommunalstyrelse i Stockholm.

§ 7.

Rättighet att deltaga i val av stadsfullmäktige tillkommer envar i kommunen mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk undersåte samt senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuguettt års ålder.

Kungl. förordning om landsting.

§ 5.

Rätt att deltaga i landstingsmannaval tillkommer envar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man eller kvinna, som senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuguettt års ålder.

Beträffande den till stöd för dessa yrkanden förebrogta motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

De i förevarande motioner framställda ändringsförslagen äsyfta sänkning av nu föreskrivna åldersgränser för förvärvande av politisk och kommunal rösträtt. Medan enligt gällande bestämmelser dylik rösträtt, i vad den avser val av landstingsmän och särskilda elektoror för utseende av förstakammarledamöter, inträder efter fyllda *tjugusju* år och i övriga hänseenden efter uppnådda *tjugutre* års ålder, skulle enligt motionärernas förslag såväl den politiska som den kommunala rösträtten genomgående förvärvas redan med ingången av kalenderåret näst efter det, varunder *tjuquett* års ålder uppnåtts.

*Utskottets
yttrande.*

Konstitutionsutskottet anser icke anledning förefinnas att, på sätt motionärerna föreslagit, göra ändring i berörda bestämmelser, vilka tillkommit i enlighet med beslut av riksdagen, fattade så nyligen som under åren 1918—1920. Det vid dessa beslut träffade valet av *tjugutre* år som minimiålder för rösträtt synes utskottet innebära en under rådande förhållanden lämplig lösning av ifrågavarande spörsmål. Särskilt med hänsyn till de krav på insikter, mognad och allmänintresse, som böra uppställas för deltagande i det offentliga livet, torde den nuvarande minimiåldern få anses välmotiverad. Ej heller bör enligt utskottets mening motionärernas förslag föranleda någon rubbning med avseende å den för deltagande i val av landstingsmän och särskilda förstakammarelektoror stadgade högre åldersgränsen, då densamma uppenbarligen tillkommit i syfte att jämte vissa andra stadganden upprätthålla en artskillnad mellan båda kamrarna och för den skull fråga om dess ändring icke synes böra upptagas annat än i samband med spörsmålet, huruvida och på vad sätt en mera genomgripande omläggning av grunderna för första kammarens sammansättning bör vidtagas.

Utskottet får alltså hemställa,

- a) att motionen II : 85 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda, och
- b) att ej heller motionen II : 86 måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 mars 1923.

På konstitutionsutskottets vägnar:

SAM. CLASON.

Närvarande: herrar *Clason, Engberg**, *Hellberg, Thulin, Reuterskiöld**, *G. W. Hansson, Lyberg,* Stendahl,* Larsén, Nils Anton Nilsson, P. E. A. Jonsson, Sävström, Magnusson* i Tumhult, *Jansson* i Edsbäcken, *Vennerström, Nilsson* i Antnäs, *Borg, K. A. Westman, Bäckström* och *Starbäck.**

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Engberg*, som ansett, att utskottets yttrande borde hava haft följande lydelse:

»De — — — — ålder uppnåtts.»

Fastställande av åldersgräns för förvärvande av politisk och kommunal rösträtt är en lämplighetsfråga, som bör ordnas med hänsyn till de krav på insikter, mognad och allmänintresse, som äro att uppställa för deltagande i det offentliga livet. En praktisk gräns föreligger i den medborgerliga myndighetsåldern, vars ändamålsenlighet i berörda avseende åtminstone för den kommunala rösträttens vidkommande under lång tid prövats före den senaste rösträttsreformens genomförande. Huruvida och i vad mån den i nutida samhällsliv påtagliga tendensen till en allmän förlängning av medborgarutbildningen kan anses motivera en något högre gräns, är ett spörsmål, som visserligen förtjänar uppmärksamhet, men för vars besvarande utskottet saknar tillräckliga hållpunkter. Utan att ingå på en diskussion av detta spörsmål finner emellertid utskottet skäl föreligga att icke för närvarande förorda det av motionärerna framställda förslaget till åldersgränsens sänkning, innan något större erfarenhet vunnits av den så nyligen som under åren 1918—1920 beslutade rösträttsreformen. Vidkommande däremot motionärernas tanke att avvägbringa ensartade bestämmelser om åldersgränsen föreligger för utskottet intet skäl till enahanda betänkligheter. Den i § 6 i riksdagsordningen och § 5 i förordningen om landsting intagna bestämmelsen om åldersgränsen för valrätt vid elektors- och landstingsval är nämligen enligt utskottets mening både godtyckligt dragen och i så måtto oförsvarlig, att den kräver större mognad för deltagande i landstingsval än för del-

tagande i val till riksdagens andra kammare. Då därtill kommer, att den ifrågavarande olikheten i åldersgräns för valrättens förvärvande icke rimligtvis är att hänföra till sådant, som har betydelse för bevarandet av en viss artskillnad mellan första och andra kammaren, finner utskottet fullgoda skäl föreligga att förorda sådan ändring i hithörande bestämmelser, att tjugutreårsgränsen blir gemensam och genomgående åldersgräns för förvärvande av såväl kommunal som politisk valrätt.

Utskottet får alltså hemställa,

a) att riksdagen i anledning av motionen II: 85 måtte som vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande

Förslag

till ändrad lydelse av § 6 mom. 9 i riksdagsordningen.

§ 6.

9. Valrätt vid elektorsval tillkommer envar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad. Valen äro — — — — —
— — — i vallagen.

b) att riksdagen i anledning av motionen II: 86 måtte antaga följande

Förslag till lag

om ändrad lydelse av § 5 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 5 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 5.

1. Rätt att deltaga i landstingsmannaval tillkommer envar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad.

1) **Förslag till lag**
om ändrad lydelse av § 8 i förordningen om kommunalstyrelse
på landet.

§ 8.

Rättighet att deltaga i kommunalstämmas överläggningar och beslut tillkommer envar inom kommunen mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk undersåte samt senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuguettt års ålder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

2) **Förs'ag till lag**
om ändrad lydelse av § 9 i förordningen om kommunalstyrelse
i stad.

§ 9.

Rättighet att vid allmän rådstuga deltaga i överläggningar och beslut i alla de staden rörande angelägenheter, vilka icke enligt rikets grundlagar eller särskilda författningar äro vissa klasser av stadens medlemmar förbehållna, tillkommer envar inom kommunen mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk undersåte samt senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuguettt års ålder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

3) **Förslag till lag**
om ändrad lydelse av § 7 i förordningen om kommunalstyrelse
i Stockholm.

§ 7.

Rättighet att deltaga i val av stadsfullmäktige tillkommer envar i kommunen mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk under-

såte samt senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuguet
års ålder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

4) **Förslag till lag
om ändrad lydelse av § 5 i förordningen om landsting.**

§ 5.

1. Rätt att deltaga i landstingsmannaval tillkommer envar i
kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad.

3. a) I stad — — — — — magistraten.

Valet, — — — — — noggrant angivas.

Om kallelse till valförrättning, om rösträtt och dess utövning
gäller vad för den allmänna rådstugan är föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.
